Janne Salminen 29.5.2025

Perustuslakivaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisen järjestelmän perustamisesta unionissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY, neuvoston direktiivin 2001/40/EY ja neuvoston päätöksen 2004/191/EY kumoamisesta (paluuasetusehdotus) U 15/2025 vp

Kirjelmä ja jatkokirjelmä

1. Valtioneuvosto on lähettänyt Suomen perustuslain 96.2 §:n perusteella Euroopan komission 11.3.2025 tekemän ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisen järjestelmän perustamisesta unionissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY, neuvoston direktiivin 2001/40/EY ja neuvoston päätöksen 2004/191/EY kumoamisesta (COM(2025) 101 final).

2. Komission ehdotuksen tavoitteena on tehostaa palautusprosessia. Jäsenvaltioille säädettäisiin yhteiset säännöt, joilla palautuksia hallinnoidaan tehokkaasti. Ehdotuksella pyritään estämään luvatonta edelleen liikkumista Schengen-alueen sisällä ja tätä tavoitetta tuetaan muun muassa ottamalla käyttöön palautuspäätösten vastavuoroinen tunnustaminen. Ehdotuksella pyritään varmistamaan, että palautuspäätöksen saanut poistuu unionista joko vapaaehtoisesti tai saatettuna. Jäsenvaltioille luodaan yhteiset säännöt turvallisuusuhkia aiheuttavien henkilöiden palauttamisen nopeuttamiseksi. Lisäksi takaisinotto sisällytetään palautusprosessiin.

Valtioneuvoston kanta

3. Valtioneuvosto tukee yhteisen eurooppalaisen palautusjärjestelmän luomista. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti sellaisiin palautusmenettelyä koskeviin ehdotuksiin, joilla menettelystä saadaan selkeää, sujuvaa ja tehokasta, ja joilla varmistetaan se, että laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen palaa vapaaehtoisesti tai hänet palautetaan viranomaistoimin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä turvallisuusuhkaa aiheuttavien kolmansien maiden kansalaisten palauttamisen erityistä ja riittävän kattavaa huomioimista ehdotuksessa. Valtioneuvosto tavoittelee neuvotteluissa sitä, että rikoksia tehneiden ja rikoksista epäiltyjen palauttamisen tehokkuus ja tosiasiallinen mahdollisuus palauttaa nykyistä tehokkaammin varmistetaan uuden asetuksen puitteissa. Valtioneuvosto katsoo, että maahantulokiellon mää-

räämisestä erillisenä päätöksenä ilman samanaikaisesti tehtävää palauttamispäätöstä tulisi säätää riittävän kattavasti. Valtioneuvosto pyrkii siihen, että asetusehdotuksen käsittelyn aikana selkeytetään palautuspäätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen liittyviä säännöksiä. Valtioneuvosto kannattaa pakenemisen vaaran arviointikriteereiden selkeyttämistä ja yhdenmukaistamista. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että eurooppalaisesta palautusmääräyksestä tai toisen jäsenvaltion tekemän palautuspäätöksen tunnustamisesta ei tulisi viranomaisille kohtuutonta hallinnollista lisätaakkaa mukaan lukien kustannuksia. Valtioneuvoston tavoitteena on, että palautuspäätöksen tunnustamismenettelyn tulisi koskea vain täytäntöönpanokelpoisia palautuspäätöksiä. Valtioneuvosto kannattaa paluumaan määrittelyä mahdollisimman laajasti, jotta palauttamisen toteuttamiselle olisi monipuolisemmin vaihtoehtoja erityisesti tilanteessa, jossa kolmas maa ei suostu ottamaan kansalaisiaan vastaan. Valtioneuvosto pitää hyvänä ja kannatettavana sitä, että ehdotuksella luotaisiin selkeä oikeudellinen kehys niin kutsuttujen paluukeskusten perustamiselle kolmanteen maahan sopimuksen tai järjestelyn turvin. Suomi osallistuu neuvotteluihin paluukeskusten perustamiseksi EU:n ulkopuolelle yhteisellä EU-päätöksellä tai jäsenvaltioiden muodostaman ryhmän päätöksellä. Valtioneuvosto arvioi osallistumisen asetuksen myötä mahdollisesti perustettavien paluukeskusten toimintaan erikseen. Palautuskiellon periaatteen arviointi on perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisesti tärkeää jokaisen palautuspäätöksen yhteydessä. Palautuskiellon periaatteen arvioinnin laajuuden tulisi kytkeytyä siihen, tehdäänkö arvio kansainvälistä suojelua koskevan asian yhteydessä vai sellaisen laittoman oleskelun yhteydessä, joka ei liity kansainvälisen suojelun hakemiseen, tämän kuitenkaan vaarantamatta henkilön oikeusturvaa tai asian yksilöllistä käsittelyä. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti velvollisuuteen tarjota paluun ja uudelleenkotoutumisen ohjelmia tasapuolisesti kaikille laittomasti oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti uuteen säilöönoton perusteeseen. Valtioneuvosto ei pidä tarkoituksenmukaisena ehdotusta siitä, että säilöönoton sijaan käytettäviin lievempiin turvaamistoimiin (säilöönoton vaihtoehdot) kohdistuisi automaattisesti viranomaisaloitteinen tuomioistuintarkastelu. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltioiden väliseen tietojenvaihtoon sekä kolmansille maille takaisinottomenettelyssä siirrettäviin tietoihin sisältyisivät vain menettelyn kannalta kaikkein olennaisimmat tiedot, jotka olisivat tarpeellisia niiden käyttötarkoituksiin nähden ja jotka on mahdollista tuottaa ilman hallinnollisen taakan lisääntymistä. Valtioneuvoston mukaan takaisinottomenettelyn lisääminen näkyväksi osaksi palautusmenettelyä on myönteinen asia, mutta sen tulisi jättää jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa erilaisiin tilanteisiin.

Arviointia

4. Valtioneuvoston kirjelmä koskee komission maaliskuussa antamaa esitystä. Se on lähetetty eduskunnalle kirjelmällä 15.5.2025. Kirjelmä on annettu Suomen perustuslain 96.2 §:n perusteella. Kirjelmään sisältyy komission esityksen kuvaus sekä sitä koskeva valtioneuvoston kanta.

5. Perustuslain 96.1 §:n mukaan eduskunta käsittelee ehdotukset sellaisiksi säädöksiksi, sopimuksiksi tai muiksi toimiksi, joista päätetään Euroopan unionissa ja jotka muutoin perustuslain mukaan kuuluisivat eduskunnan toimivaltaan. 2 momentin mukaan valtioneuvoston on toimitettava kirjelmällään 1 momentissa tarkoitettu ehdotus eduskunnalle viipymättä siitä tiedon saatuaan eduskunnan kannan määrittelyä varten. Kirjelmä on tullut mielestäni asianmukaisesti eduskunnan käsittelyyn.

6. Asetusehdotus on merkityksellinen monien Suomen perustuslaissa, kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien kannalta. Valtioneuvoston kirjelmässä todetaan ehdotuksen suhdetta perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin ja perustuslakiin koskevassa jaksossa, että komission mukaan ehdotus kunnioittaa perusoikeuksia ja ottaa huomioon kansainvälisen oikeuden yleiset periaatteet ja velvollisuudet. Sen mukaan ehdotuksella varmistetaan, että palauttamisessa kunnioitetaan ihmisarvoa ja oikeutta elämään sekä noudatetaan kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun tai rangaistuksen kieltoa, oikeutta vapauteen ja turvallisuuteen sekä perhe- ja yksityiselämän suojaa mukaan lukien henkilötietojen suoja. Ehdotuksella turvataan kirjelmän mukaan palautuskiellon periaate, suoja kollektiivisia maastapoistamisia vastaan, syrjimättömyys ja oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. Oikeutta vapauteen suojataan rajoittamalla säilöönottoa ja säätämällä säilöönottoa lievempien vaihtoehtojen käytöstä. Lapsen etu on huomioitava asetusta sovellettaessa ja heihin sovelletaan erityissääntöjä. Valtioneuvoston mukaan lisäksi ehdotus lähtee siitä, että oikeutta turvallisuuteen edistetään vahvistamalla turvallisuusuhkaa aiheuttavien kolmansien maiden kansalaisia koskevaa sääntelyä.

7. Perusoikeuksien näkökulmasta palautukset ja niiden täytäntöönpano on vaativa alue. Asiaan liittyvät ne näkökohdat, joita valtioneuvoston kirjelmässä tuodaan esiin, mukaan lukien mainittu yleisen turvallisuuden edistäminen. Vaativuus ja tietty herkkyys liittyy siihen, että kyse on useiden Euroopan unionin perusoikeuskirjassa taattujen oikeuksien toteutumisesta. Ilman riittäviä suojatoimia kolmansien maiden kansalaisten palauttaminen voi johtaa muun muassa seuraavien oikeuksien loukkauksiin: a) kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kielto (perusoikeuskirjan 4 artikla), b) turvapaikkaoikeus (18 artikla), c) palautuskiellon periaate (19 artiklan 2 kohta), d) joukkokarkotuksen kielto (19 artiklan 1 kohta), e) oikeus vapauteen (6 artikla), f) lapsen oikeudet (24 artikla), g) oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan (47 artikla), h) sekä ihmisarvon vaarantuminen (1 artikla). Siten myös kaikki sellaiset uudet sääntelytoimenpiteet, joilla pyritään tehostamaan palautuksia, on arvioitava myös näihin liittyvien riskien valossa. Ehdotuksen arviointi perus- ja ihmisoikeuksien kannalta on kuitenkin vielä ehdotuksen perusteluissa samoin kuin valtioneuvoston kirjelmässä suhteellisen suppeaa siihen nähden, kuinka merkittävästä muutoksesta ja sääntelyehdotuksesta on kysymys. Tällaisenaan valtioneuvoston kirjelmä muodostaa verraten suppean pohjan asian käsittelylle perustuslakivaliokunnassa. Valiokunnalle perustuslain 74 §:ssä osoitettua tehtävä antaa lausuntoja lakiehdotusten ja muiden asioiden perustuslainmukaisuudesta sekä suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin edellyttäisi myös kirjelmässä seikkaperäisempää ehdotuksen arviointia. On huomattava, että varsin kiireellisesti valmisteltu komission ehdotus ei esimerkiksi sisällä laajaa vaikutusten arviointia. Ymmärtääkseni tähän kirjelmään sisältyvän ehdotuksen lisäksi on vireillä asioita, jotka liittyvät siihen, kuten niin sanottujen turvallisten maiden määrittelyyn liittyvä kokonaisuus.

8. On selvä, että asian jatkokäsittelyssä varmasti perusoikeusarviointi kehittyy ja tulee syvällisemmäksi. On kuitenkin aihetta korostaa, että asetusehdotusta on jo valmistelun tässä vaiheessa arvioitava perus- ja ihmisoikeuksien kannalta. Siihen kuuluu sen arviointi myös Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytäntöön tukeutuen (ks. myös PeVL 43/2016 vp, PeVL 34/2016 vp ja PeVL 26/2016 vp). Aiemmissakin yhteyksissä valiokunta on korostanut perusteellisen ja avoimen perus- ja ihmisoikeuksia koskevan arvioinnin tärkeyttä ehdotuksen jatkovalmistelussa. Se on aiemmin lähtenyt siitä, että jatkovalmistelussa on erityisesti huolehdittava, että sääntely täyttää kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista johtuvat velvoitteet. Valmistelussa tulee tarkastella sääntelykokonaisuuden ja yksittäisten säännösten suhdetta esimerkiksi Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja YK:n

pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen. Kirjelmän perusoikeusarviointi osuudessa on asianmukaisesti tuettu kantaa perustuslakivaliokunnan käytäntöön sinänsä. Perustuslakivaliokunta on tyypillisesti tällaisissa yhteyksissä painottanut, että perustuslain 1.3 § yhdessä perustuslain 22 §:ssä säädetyn perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvollisuuden kanssa merkitsee, että valtioneuvoston tulee osallistua EU-säädösehdotusten valmisteluun tavalla, joka turvaa perus- ja ihmisoikeuksia Suomen lisäksi koko Euroopan unionissa (PeVL 2/2021 vp, ks. myös siinä viitatut lausunnot).

9. Perusoikeusarviointi on erityisen tärkeää tässä sääntelyasetelmassa, jossa komission ehdotus merkitsee aiemmasta pääosin minimejä asettavasta kansallista sääntelyn täytäntöönpanoa merkitsevästä sääntelytavasta siirtymää unionin asetuspohjaiseen ja huomattavan paljon aiempaa kattavampaan ja yhtenäisyyttä edellyttävään sääntelytapaan unionin asetuksella. Asetuksella voi siten olla merkitystä siltäkin kannalta, että perustuslaissa turvattu perusoikeussuojan taso voi olla korkeampi kuin suojan vähimmäistason asettavista ihmisoikeusvelvoitteista johtuu (PeVL 43/2016 vp, PeVL 24/2016 vp, PeVL 59/2014 vp).

10. Ehdotus, jolle sinänsä on Euroopan unionin oikeudessa käsitykseni mukaan selkeä toimivaltaperuste, merkitsee, kuten valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, aikanaan tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä, erityisesti ulkomaalaislain maasta poistamista, turvaamistoimia, maahantulokieltoa ja täytäntöönpanokelpoisuutta koskevia säännöksiä. Kyse tulee olemaan asetuksena suoraan sovellettavasta EU-lainsäädännöstä.

11. Huolimatta siitä, että unionilla vaikuttaa olevan toimivalta antaa kyseinen asetus ei voi väheksyä perus- ja ihmisoikeuksiin liittyviä näkökohtia. EU-oikeuden lainsäädäntöhankkeita arvioidaan perustuslakivaliokunnassa perus- ja ihmisoikeuksien kannalta kiinnittämällä valtioneuvoston huomiota valmistelussa myös merkitykselliseen tuomioistuinkäytäntöön (ks. esim. PeVL 13/2017 vp). Valiokunta on käytännössään painottanut yleisesti sen varmistamista, että EU-oikeuden asetusehdotukset pysyvät olemassa olevien perus- ja ihmisoikeusperiaatteiden puitteissa (PeVL 13/2017 vp). Lisäksi valiokunnan lausuntokäytännön mukaan Suomen perustuslaissa turvatut perusoikeudet ovat olleet merkityksellisiä myös EU-sääntelyn valmistelussa (ks. esim. PeVL 15/2017 vp) ja Suomen perustuslain tulee ohjata valtioneuvoston kannanmuodostusta EU-lainsäädännön valmistelussa.

12. Käsillä oleva sääntelykohde ilmeisen perusoikeus- ja ihmisoikeusherkkä. Arvioni mukaan siis, että asian jatkovalmistelussa tulee vielä kiinnittää lisähuomiota EU:n perusoikeuksia koskeva sääntelyn intensiivisempään huomioon ottamiseen. Olisi myös tärkeää tuoda selvemmin esiin, miltä osin ehdotuksessa on ne sisällöt, jotka on esimerkiksi unionintuomioistuimessa arvioitu perusoikeuskirjan ja kansainvälisen ihmisoikeusvelvoitteiden mukaiseksi.

13. Komission ehdotus sisältää näet myös uudentyyppisten instituutioiden tuomista unionisääntelyyn. Sellaisesta esimerkki on niin sanotut paluukeskukset, joita valtioneuvoston kannassa ymmärtääkseni puolletaan ja joita koskeviin neuvotteluihin myös Suomi osallistuu. Kysymystä ei kuitenkaan valtioneuvoston puolelta ole arvioitu kirjelmässä perus- ja ihmisoikeuksien kannalta. Sama koskee eräitä uustulkintoja unionioikeuden keskeisessä sisällössä, josta on myös kansallisessa perustuslaissa sääntelyä. Ymmärrän kirjelmää esimerkiksi niin, että ehdotuksessa tavoitellaan muutosta myös esimerkiksi palauttamiskieltoa koskevaa unionioikeudelliseen sisältöön. Esimerkiksi näiden innovaatioiden osalta valtioneuvoston kannan oikeudellinen tarkastelu perus- ja ihmisoikeuksien kannalta on siinä määrin orastavaa,

että valiokunnan voi olla hankala ottaa kantaa valtioneuvoston kantoihin muuten kuin myöhempien lisäkirjelmien perusteella.

14. Käsittelen tässä lyhyesti suunniteltua paluukeskusehdotusta (Ks. UNHCR'S 2025 recommendations for the Polish and Danish presidencies of the Council of the European Union; myös FRA Position Paper, helmikuu 2025, jotka eivät täysin torju ehdotusta, mutta asettavat sille tältä osin merkittäviä ehtoja.). Niiden kaavaillaan muun muassa tehostavan palautuksia ja mahdollisesti myös välillisesti heijastuvan unionin houkuttelevuuteen muuttokohteena. Paluukeskus olisi avoin tai suljettu laitos, joita sijaitsisi fyysisesti kolmansissa maissa. Näissä laitoksissa majoitettaisiin tilapäisesti kolmansien maiden kansalaisia, joille on annettu EU:n alueelta poistumismääräys tai maahantulon epääminen jonkin EU-jäsenvaltion toimesta, kunnes jäsenvaltiot tai Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex) järjestävät heidän palautuksensa kotimaahansa. Tällaisia unionioikeudessa tarkoitettuja palautuskeskuksia ei ole vielä perustettu. Tunnetaan kuitenkin tilanne palautusmenettelystä, jonka jäsenvaltio on toimittamassa kolmannessa maassa sijaitseviasta keskuksesta käsin, Italian vuonna 2024 Albaniaan perustamien keskusten kautta.

15. Palautuskeskuksen perustamisen taustalla oleva ajatus kolmanteen maahan unionin ulkopuolelle on intressi sijoittaa palautettavat henkilöt oleskelemaan unionin ulkopuolella, kunnes jäsenvaltiot ja/tai Frontex toteuttavat heidän palautuksensa lähtömaahansa. Ymmärrän ehdotusta siten, että keskuksen hallinnointi voi olla ainakin suoraan jäsenvaltioiden viranomaisten vastuulla, kolmannen maan hallinnoima tai yhteisesti hallinnoitu.

16. Ehdotus on oikeudellisesti hankala, ja esitän tässä joitakin alustavia havaintoja sen mahdollisista oikeudellisista puitteista. Toivottavasti myös valtioneuvosto jatkaa kokonaisuuden oikeudellista arviointia.

17. Oikeudellisesti on määriteltävä, mikä oikeus keskuksia ja siellä oleskelevia koskee. Oikeudeton alue ei ole kysymyksessä. Lähden siitä, että jäsenvaltiot ja/tai Frontex ovat edelleen vastuussa niiden mahdollisista oikeuksien loukkauksista, jotka liittyvät niiden toimintaan senkin jälkeen, kun palautettavat on siirretty keskukseen. Tilanne poikkeaa siten esimerkiksi siitä, kun jäsenvaltio luovuttaa kolmannen maan kansalaisen, jolla ei ole oleskeluoikeutta, naapurimaan viranomaisille palautussopimuksen perusteella ja lopettaa kaiken muun osallisuuden palautettavan tilanteeseen.

18. Yleisesti ottaen paluukeskusten perustaminen kolmansiin maihin keinona tehostaa palautuksia pitää laatia unionioikeuden mukaiseksi. Asetelmassa oikeudellisesti on edellytettävä selkeää suojatoimien kokonaisuutta ja asian arviointia perusoikeuksien kannalta. Alustavasti on mielestäni lähdettävä siitä, että pohjana paluukeskukseen lähettämiselle kuten muullekin palautustoiminnalle, tulee olla täytäntöönpanokelpoinen päätös palautuksesta, jossa on päätetty siitä, että henkilön on poistuttava jäsenvaltiosta tai on evätty häneltä maahantulo. Päätöksen tulisi perustua yksilölliseen arviointiin. Euroopan unionin perusoikeuskirjan (perusoikeuskirja) 47 artikla edellyttää, että asianomaisilla henkilöillä on oltava oikeus tehokkaaseen oikeussuojakeinoon. Palautuskeskukseen siirtäminen kolmanteen maahan on sallittua vain, jos EU-oikeus sen nimenomaisesti mahdollistaa. Käsitykseni mukaan unionin perusoikeuskirjan 4 ja 19 artikla kieltävät siirron tietyissä tilanteissa. Lisäksi säännökset palauttamista edeltävästä säilöönotosta sekä vapaaehtoisen paluun ensisijaisuudesta pakkopalautuksiin nähden rajoittavat edelleen niiden henkilöiden ryhmää, jotka voidaan siirtää palautuskeskukseen. Haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt vaativat erityistä huomiota, mikä tekee heidän lailli-

sesta siirrostaan palautuskeskukseen erittäin epätodennäköistä ja vaikeasti toteutettavaa. Lasten asema on erityisen kriittinen.

19. Paluukeskukset edellyttävät jonkinlaista sääntelyä myös suhteessa siihen kolmanteen maahan, jossa keskuksen on tarkoitus sijaita. Kolmannen maan, jossa palautuskeskus sijaitsee, kanssa tulee olla jokin oikeudellisesti sitova järjestely, joka säätelee järjestelyn keskeisiä osa-alueita. Siinä tulee olla selkeä oikeusperusta, joka mahdollistaa kolmansien maiden kansalaisten laillisen siirron keskukseen. Unionioikeudessa on myös määrättävä mitkä tahot voivat tällaisen sopimuksen tehdä. Lähden siitä, että jäsenvaltiot toimivat edelleen EU-oikeuden soveltamisalassa, kun ne ylläpitävät palautuskeskusta kolmannessa maassa ja toteuttavat palautuksia sieltä käsin. Tämän vuoksi sopimuksen on kunnioitettava perusoikeuskirjassa vahvistettuja oikeuksia ja periaatteita. Tämä sisältää myös velvollisuuden toteuttaa ennakoivia toimenpiteitä oikeuksien loukkaamisen riskien ehkäisemiseksi palautuskeskuksessa oleskelun aikana. Perusoikeusvaikutusten ennakkoarviointi tulisi suorittaa etukäteen, jotta voidaan tunnistaa mahdolliset riskit ja määrittää keinot niiden lieventämiseksi.

20. Lisäksi unionioikeus vaikuttaa myös silloin, kun jäsenvaltiot ja/tai EU siirtävät ihmisiä palautuskeskuksesta heidän lähtö- tai asuinmaahansa. Tähän kuuluu myös kansainvälisen oikeuden ja EU-oikeuden velvoite kunnioittaa palautuskieltoa (non-refoulement) ja joukkokarkotuksen kieltoa sekä turvata perusoikeudet ja ihmisarvo palautusten täytäntöönpanon yhteydessä. Paluukeskuksiin sisältyy siis riskejä perusoikeuskirjan 18 ja 19 artikloissa vahvistetun palauttamiskiellon kannalta. Koska palautuskeskusten ylläpitoon liittyy vakavia perusoikeusriskejä, kaikki kolmansien maiden kanssa tehtävät sopimukset, jotka koskevat palautuskeskusten perustamista, tulisi sisältää määräyksiä tehokkaista ja riippumattomista ihmisoikeuksien seurantamekanismeista. (Ymmärrän paluukeskusehdotusta siten, että siitä irrallaan on ajatus turvapaikkahakemusten käsittelystä EU:n ulkopuolella, ks. PeVL 2/2023 vp aiempi lausunto, joka viittaa siihen tilanteeseen. Kolmansien maiden kansalaiset, jotka saapuvat jäsenvaltion alueelle joko omin avuin tai meripelastuksen seurauksena ja hakevat turvapaikkaa, on ohjattava tämän ehdotuksenkin valossa kansallisiin turvapaikkamenettelyihin, joissa noudatetaan EU:n turvapaikkasääntelyn suojatoimia sekä Euroopan ihmisoikeussopimusta ja vuoden 1951 Geneven pakolaissopimusta.)